רוח צפונים. נוחה לא חמה ולא צוננת וחמה זורחת: **לא נשבה להם רוח צפונים.** ביום ולא זרחה חמה עליהם: **איבעיא אימא משום דמזופים היו.** ממעשה הענל ולא היו רגילין לאור נוגה: **ואיבעיא אימא.** משום הכי לא נשבה כי היכי דלא ניבדרו ענני כבוד שהיו מקיפין ולא היתה חמה יכולה ליכנס: **יומא דעיבא.** יום המעונן: **יומא דשופא.** (א) שרוח דרומית מנשבת והיא קשה מכל הרוחות: **עם רגון מילתא היא.** וכיון דחלות הלילה עת רגון הואי למכת בכורות הואי נמי עת רגון לרוח צפונית ואין לך יום שרוח צפונית אין מנשבת בו בחצי הלילה. וזה היה סימן לדוד כעור תלוי לו למעלה ממטתו ונקבע[ב] כלפי צפון כיון שהגיע חצות לילה רוח צפונית מנשבת בו ומנגן מאליו והוא נעור[ג]. והאי דנקט הכא לרבעים שנה לומר לך שאפילו אותן מ' שנה דמזופים היו ולא נשבה להו בימים נשבה להו בחצות לילה משום דעת רגון הוא: **משוך.** מהול שנמשכה ערלתו וכסתה את העטרה: **הא לריך קתני.** מדרבנן מדלא קתני משוך הרי זה ערל: **שסכנה היא לו.** שמא יעשה כרות שפכה: **בימי בן בוזיבא.** שמשכום עובדי כוכבים באונס בכרך ביתר וגברה יד בן בוזיבא ונלחם בהם ונלחם ומלך על ישראל שתי שנים ומחצה וחזרו ומלו בימיו: **הוא סבר.** ההוא דאותיב לעיל לרב הונא מרישא סבר מדנסבי לה רבנן לימוד למילתייהו מדאורייתא אלמא מדאורייתא הוא: ה"ג **מיפיבי טומטום אינו אוכל בתרומה כו' ובסיפא גרס קתני מיהא משוך תיובתא דרב הונא תיובתא:** טומטום אינו אוכל בתרומה. שמא אם היה נקרע ימלא זכר והרי הוא ערל: **נשיו ועבדיו.** לקמן מפרש נשיס לטומטוס מנא ליה: **אנדרוגינוס.** מהול מותר לאכול בתרומה ממה נפשך בין שהוא אים בין שהוא אשה בין שהוא בריה בפני עצמה זרעו של כהן הוא: **ואין אוכל בקדשים.** בקדשי קדשים קמיירי כגון חטאת ואשם ושירי מנחות שאין נאכלין אלא לזכרי כהונה וזה ספק אשה הוא: **טומטום אינו אוכל.** לקמן מפרש אמאי הדר נקט ליה: **קתני מיהא משוך אוכל.** אלמא לא גזור עליה תיובתא דרב הונא דאמר מדבריהן גזרו עליו תיובתא. ליפנא אחרינא גרסי' (ג) [ליתא] מסייע ליה (ד) [לרב הונא] טומטום אינו אוכל כו' והאי אוכלין דמשוך ונולד מהול מדאורייתא קאמר וסייעתא דרב הונא וזו שמעתי והיא גרסת עיקר מדקאמרינן לקמן ליתא כתנאי כו' מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר דאורייתא ומר סבר דרבנן אלמא ליכא למאן דמכשיר לגמרי: **אי נימא דקדיש.** שקידש אשה ושמא זכר הוא וקדושין קדושין דהא תניא טומטום שקידש קדושין מספק ולריכה גט: **נתקדש קדושיו קדושין.** ונפקא מינה לאיתסורי האי דקדשיה באחותו של טומטום ובאמא שמא אשה הוא: **לחומרא.** דבעינן גט מיניה: **לקולא מי אמרי'.** דניחזקיה מזכר ודאי ויאכיל בת ישראל בתרומה: **מוליד מאכיל.** את אמו בתרומה דדייקינן לה וליד ביתו (ויקרא כב) בראוי להוליד קמשמע לן: **מאי טומטום.** דקתני בסיפא ערל גמור: **מה טעם קאמר.** סיפא לפרושי רישא אתא והכי קאמר מה טעם טומטום אין אוכל מפני שהוא ספק ערל וערל אין אוכל לא בתרומה ולא בקדשים: **נימא כאנאי.** מילתא דרב הונא תנאי היא אי הוי משוך דאורייתא או דרבנן: (מ) **(ונולד כשהוא מהול.** שצריך להטיף ממנו דם ברית): **וגר שנתגייר כשהוא מהול.** כגון ערבי וגבעוני שנתגיירו וצריך להטיף ממנו דם ברית: **שפי ערלות.** ב' עורות זו על גבי זו(ס):

מר

משום דלא נשיב להו רוח צפונית. בספרי אומר דבגנותן של ישראל סיפר הכתוב שלא עשו אלא פסח אחד במ' שנה שהיו במדבר שלא מלו שעשו פסח אלא בשנה שניה ותימה וכי במזיד היו ממעטים ואי משום מילת זכרים שהיו מעכבים ומשיב גנות לפי שגרמו הם דבר זה והא כיון דלא אפשר לא היתה מעכבת כדאמר לעיל (דף עח.) המול לו אמר רחמנא ואז יקרב וגו' ואמר רבינו יצחק דעשו פסחים אבל לא עשו כתקנן אלא אחד(ה): **לא נשבה להם רוח צפונית.** פי' בפני עצמה אבל אין לפרש דלא נשבה כלל דהא אמר בסוף כל הגט (גיטין דף לא: ושם) ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים: **נזופין** היו. אמר רבינו יצחק ממעשה מרגלים ולא כמו שפירש בקונטרס ממעשה הענל שהרי מחל להם הקב"ה ואמר להם סלחתי שאחר כך נעשה משכן והשרה שכינתו ביניהם: **דלא ניבדור ענני כבוד.** לא משום דתקיפה דנוחה היא וטוב לנחבלים אלא שמפזרת הענניס והעת יפה כדאמר (מגילה דף כח.): בעינא שמעתתא לילותא כיומא דלסתנא וכתיב נמי (איוב לז) מצפון זהב יאתה זהב לשון אורה כמו המריקין זהב (זכריה ד) וכן פירש מנחם ואף לפי המדרש כן הוא דדרשינן (בב"ב דף כה.): שמזלת הזהב לפי שמפזרת את הענניס והגשמיס נעלריס והתבואה ביוקר ולכך הזהב בזול: **ומדבריהם** גזרו עליהם. והא דאמר בנגמר הדין (סנהדרין דף מד.) עכן משוך בערלתו היה ומפיק ליה מקרא אסמכתא בעלמא היא והא דאמר בפרק קמא דשבועות (דף יג.) דמשוך ערלה בכרת היינו שלא מל כלל: **מיתיבי** כו'. דמשוך אוכל בתרומה אע"ג דצריך שימול מדרבנן מפני שנראה כערל לא אסרוהו בתרומה ולפי הספריס דגרסי לימא מסייע ליה ל"ל דמשמע ליה אוכל מן התורה אבל מדרבנן אסור כדמוכח

ע) [בריתא] דקתני צריך שימול: **מבחוץ.** ולא"ת אכתי היאך מאכיל את אשתו דכיון דאינו בן ביאה לא הוי חופתו חופה כמו פחותה מבת ג' לעיל בפרק הבא על יבמתו (דף מז:) וי"ל דכיון דראוי לקרוע הוי בר חופה: אין

ואיבעית אימא משום דלא נשיב להו רוח צפונית דתניא כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נשבה בהם רוח צפונית מאי טעמא איבעית אימא משום דנזופים הוו ואי בעית אימא דלא נבדור ענני כבוד א"ר פפא הלכך יומא דעיבא ויומא דשותא לא מהלינן ביה ולא [ו]מסוכרינן ביה והאידנא דדשו בה רבים [1]שומר פתאים ה': ת"ר כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה שנא' [2]ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' מאי תלמודא הא קמ"ל [ז]דעת רצון מילתא היא א"ר הונא [א]דבר תורה משוך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל מיתיבי [ב]משוך צריך שימול [ב]מדרבנן [ד]ודקארי לה מאי צריך קתני קטעי בסיפא ר' יהודה אומר לא ימול מפני שסכנה היא לו אמרו לו והלא הרבה מלו בימי בן כוזיבא והולידו בנים ובנות שנאמר [3]המול ימול אפי' מאה פעמים ואומר [4]את בריתי הפר לרבות את המשוך מאי ואומר וכי תימא האי המול ימול לרבות ציצין המעכבים את המילה ת"ש את בריתי הפר לרבות את המשוך הוא סבר מדקא נסיב לה הש"ם קרא דאורייתא היא ולא היא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא מיתיבי [ה]ג[ד]טומטום אין אוכל בתרומה נשיו [ד]ועבדיו אוכלין משוך [ה]ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים אנדרוגינוס [ו]אוכל בתרומה [ו]ואין אוכל בקדשים טומטום אינו אוכל לא בתרומה [ח]ולא בקדשים קתני מיהת משוך ונולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלין תיובתא דרב הונא תיובתא אמר מר טומטום אינו אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלים נשיו לטומטום מנא ליה אילימא דקדיש דתניא [ט]מ[ט]טומטום שקידש קדושיו קדושין נתקדש קדושיו קדושין אימר דאמר לחומרא לקולא מי אמרינן ספק אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה אמר אביי [ז]כשביציו ניכרות מבחוץ רבא אמר מאי נשיו אמו אמו פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאין מוליד אינו מאכיל קמ"ל ת"ש טומטום אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים בשלמא לאביי תנא רישא ערל ודאי וקתני סיפא ספק ערל אלא לרבא טומטום דסיפא ל"ל מאי טומטום ערל השתא ספק ערל לא אכיל ודאי ערל אכיל מה טעם קאמר מה טעם טומטום אינו אוכל בתרומה מפני שספק ערל הוא וערל אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים לימא כתנאי [מ]משוך [מ](ונולד כשהוא מהול) וגר שנתגייר כשהוא מהול וקטן שעבר זמנו ושאר כל הנימולים לאיתויי מי שיש לו שתי ערלות [כ]אינן נימולין אלא ביום רבי אלעזר בר' שמעון אומר בזמנו אין

ישראל סיפר הכתוב שלא עשו אלא פסח אחד במ' שנה שהיו במדבר שלא מלו שעשו פסח אלא בשנה שניה ותימה וכי במזיד היו ממעטים ואי משום מילת זכרים שהיו מעכבים ומשיב גנות לפי שגרמו הם דבר זה והא כיון דלא אפשר לא היתה מעכבת כדאמר לעיל (דף עח.) המול לו אמר רחמנא ואז יקרב וגו' ואמר רבינו יצחק דעשו פסחים אבל לא עשו כתקנן אלא אחד(ה): **לא נשבה להם רוח צפונית.** פי' בפני עצמה אבל אין לפרש דלא נשבה כלל דהא אמר בסוף כל הגט (גיטין דף לא: ושם) ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים: **נזופין** היו. אמר רבינו יצחק ממעשה מרגלים ולא כמו שפירש בקונטרס ממעשה הענל שהרי מחל להם הקב"ה ואמר להם סלחתי שאחר כך נעשה משכן והשרה שכינתו ביניהם: **דלא ניבדור ענני כבוד.** לא משום דתקיפה דנוחה היא וטוב לנחבלים אלא שמפזרת הענניס והעת יפה כדאמר (מגילה דף כח.): בעינא שמעתתא לילותא כיומא דלסתנא וכתיב נמי (איוב לז) מצפון זהב יאתה זהב לשון אורה כמו המריקין זהב (זכריה ד) וכן פירש מנחם ואף לפי המדרש כן הוא דדרשינן (בב"ב דף כה.): שמזלת הזהב לפי שמפזרת את הענניס והגשמיס נעלריס והתבואה ביוקר ולכך הזהב בזול: **ומדבריהם** גזרו עליהם. והא דאמר בנגמר הדין (סנהדרין דף מד.) עכן משוך בערלתו היה ומפיק ליה מקרא אסמכתא בעלמא היא והא דאמר בפרק קמא דשבועות (דף יג.) דמשוך ערלה בכרת היינו שלא מל כלל: **מיתיבי** כו'. דמשוך אוכל בתרומה אע"ג דצריך שימול מדרבנן מפני שנראה כערל לא אסרוהו בתרומה ולפי הספריס דגרסי לימא מסייע ליה ל"ל דמשמע ליה אוכל מן התורה אבל מדרבנן אסור כדמוכח

ע) [בריתא] דקתני צריך שימול: **מבחוץ.** ולא"ת אכתי היאך מאכיל את אשתו דכיון דאינו בן ביאה לא הוי חופתו חופה כמו פחותה מבת ג' לעיל בפרק הבא על יבמתו (דף מז:) וי"ל דכיון דראוי לקרוע הוי בר חופה: אין

מסורת הש"ס

א) [גילסת הערוך מסומכרין ועי' במס' ע"ז כט. תלא לסבורין], ב) [בכרכות ח. תענית כד:], ג) [תוספתא דשבת פט"ז], ד) [ע' פרש"י בכתובות לו. ד"ה ודקאמרי], ה) [תוספתא פ"ו], ו) [תוס' פי"א] בכורות מב:, ז) [מגיגה ד.], ח) [תוס' דשבת פט"ז], ט) רש"ל מ"ו, י) בס"א: ונקביו, כ) [בכרכות ג:], ל) [רש"ל], מ) רש"ל מ"ז, נ) [ועי' רש"י שבת קלה:], ס) [וע"ע תוס' קדושין לז: ד"ה הוא לא], ע) כ"ה בדפו"י.

תורה אור השלם

1. שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ:
תהלים קטז ו

2. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיְיָ הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה:
שמות יב כט

3. הָמוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתֶךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בְּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם:
בראשית יז יג

4. וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת בְּרִיתִי הֵפָר:
בראשית יז יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יומא דשותא יום סרוח: (ב) ד"ה קתני מיהת וכו' ליפנא אחרינא גרסי' תניא דמסייעא ליה לרב הונא טומטוס:

מוסף רש"י

לא נשבה להם רוח צפונית. ולא היה להם יום רוח לימול (יהושע ה ב). ודקארי לה מאי קארי לה. מי שהשיב תשובה זו בבית המדרש מה עלתה על דומו (כתובות לו.). טומטום שקידש קדושיו קדושין. לחומרא ולריכה גט שמא זכר הוא (בכורות מב:). נתקדש קדושיו קדושין. וזה שקדשו אסור בקרובותיו של טומטוס כגון באמו ובאחותו, דשמא נקבה הוא (שם). כשביציו ניכרות מבחוץ. אלא שהגיד עומן דהא ודאי זכר הוא (חגיגה ד.).

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה י טור"ל סימן רסב:
כ ג מיי' שם הלכה יח:
כא ד מיי' שם הלכה יד:
כב ה ו מיי' שם הלכה יא:
כג ז ח מיי' פ"י מהלכות מעשה קרבן הלכה ט:
כד ט מיי' פ"ד מהלכות מאיסורי המזבח הלכה יא סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סימן מד סעיף ה:
כה י מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה יב טור"ל סימן שלא:
כו כ מיי' פ"ח מהל' מילה הלכה ז סמג עשין מז טוש"ע י"ד סי' רסב סעיף ג:

תוספות ישנים

השתא ספק ערל לא אכיל ודאי ערל מיבעיא. וא"ת ולימא דרישא מיירי בודאי ערל וסיפא מיירי טומטוס ממש דהיינו ספק ערל וי"ל דא"א דאומר דרישא בערל ודאי דא"כ לא הוה קרי ליה טומטוס דא"ל דאגב סיפא נקטיה שאין דרך לומתני רישא אגב סיפא אבל סיפא מצי לאוקומי בודאי ערל והאי דנקט טומטוס אגב רישא נקטיה דמיירי בטומטוס ממש תני סיפא טומטוס אע"ג דטומטוס הוי ערל ודאי:

הערל פרק שמיני יבמות

אין נימול אלא ביום. הקשה הר"ר אפרים דאמאי איצטריך פ"ק דקידושין (דף כט. ושם) אותו ולא אותה דאשה לא מחייבא למול את בנה תיפוק לי דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ביום ולא בלילה דמאי טעמא פטורין אשה מצילית וי"ל דלר' אלעזר ברבי שמעון איצטריך והא דנימול לשמונה לא חשיב זמן גרמא כיון דמשמונה ואילך כל שעתא זמנו הוא[מ]:

מר סבר דרשינן וביום. אע"ג דמדכתיב ח' ימים דרשינן (שבת דף קלב.) ולא לילות וביום דרשינן (שם) אפילו בשבת מ"מ שפיר דריש מוי"ו דוביום לרבויי כל הני דאין נימולים אלא ביום:

שלא בזמנו נשרף בין ביום בין בלילה. וא"ת הא [ד] דרשי' [נ] ליתן בקר שני על שריפתו וכיון דשלא בזמנו הוא למה צריך להמתין עד הבקר ישרפנו במולאי יו"ט דכבר נעשה נותר מקודש ויש לומר דכיון דלא אפשר לשורפו ביו"ט קבע זמנו בבקר שני: **שהוה כו'.** איצטריך לאשמועינן דהאי כשרה אע"ג דאסור בתרומה וקדשים כי טמא: **שמותר** בנגיעה דתרומה אינו דין שמותר בפרה. וא"ת מאוסר כפרה יוכיח שמותר בתרומה ואסור בפרה וי"ל דמה למאוסר כפרה שכן אסור בנגיעת קדשים ואיכא למיעבד ק"ו מתרוייהו מה טבול יום שאסור בנגיעת תרומה וקדשים מותר בפרה ערל שמותר בנגיעת תרומה וקדשים כו' דתו ליכא מאוסר כפרה יוכיח: **התם** משום דמאים. ואפי' רבנן מודו התם דפטור ואם תאמר בפ"ק דחגיגה (דף ד. ושם) למה לן זכורך למעוטי טומטום ואندרוגינוס כשביליו מבחוץ תיפוק לי דערל הוא דפטור וי"ל דטומטום כיון דלא אפשר למול לא מאיס ולא מיפטר מטעם ערל א"נ ה"פ התם משום דמאיס וחשיב התם לר' עקיבא ערל כי טמא אבל לרבנן לא ולרבנן איצטריך זכורך למעוטי טומטום ואندרוגינוס כשביליו מבחוץ תיפוק לי דערל הוא דפטור וי"ל דטומטום כיון דלא אפשר למול לא מאיס ולא מיפטר מטעם ערל א"נ ה"פ התם משום דמאיס וחשיב התם לר' עקיבא ערל כי טמא אבל לרבנן לא ולרבנן איצטריך זכורך למעוטי טומטום: **חוץ** מחש"ו. פי' הקונט' דדרשינן ואסף איש ולא קטן ואי אפשר לומר כן בפרק טרף בקלפי (יומא דף מג. ושם) דריש בהדיא איש להכשיר זר טהור להכשיר האשה והניח מי שיש בו דעת להניח פרט לחש"ו: **הנך דפסולים התם כשרים הכא.** ומכשיר טפי בקטן משום דאתי לכללא איש: **דשקיל** חד ויהיב חד. פי' אותו שנתן האפר בתוך מי חטאת הוא עצמו יערב המים והאפר יחד: **ונתן ולא ונתנה.** קרא יתירא קדיש ולא דריש מדכתב ונתן ולא ונתנה שהרי כל התורה בלשון זכר נאמרה:

לימד

אין נימולין אלא ביום שלא בזמנו נימולין ביום ובלילה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר משוך דאורייתא ומר סבר משוך דרבנן ותסברא קטן שעבר זמנו מי איכא למ"ד דרבנן אלא דכולי עלמא משוך דרבנן וקטן שעבר זמנו דאורייתא והכא בהא קמיפלגי מר סבר דרשינן [1]וביום ומר סבר לא דרשינן וביום כי הא דיתיב רבי יוחנן וקדריש נותר בזמנו אינו נשרף אלא ביום שלא בזמנו נשרף בין ביום בין בלילה [א]ואיתיביה רבי אלעזר לרבי יוחנן אין לי אלא נימול לשמיני שאין נימול אלא ביום מנין לרבות לתשעה לעשרה לאחד עשר לשנים עשר (מנין) תלמוד לומר וביום ואפילו למאן דלא [ו]דריש וא"ו וא"ו וה"י דריש אישתיק בתר דנפק א"ל רבי יוחנן לר"ל ראיתי לבן פדת שיושב ודורש כמשה מפי הגבורה א"ל ר"ל דידיה היא מתניתא היא היכא תנא ליה בתורת כהנים נפק תנייה בתלתא יומי וסברה בתלתא ירחי אמר רבי אלעזר [2]ערל [3]שהזה הזאתו כשרה מידי דהוה אטבול יום שאע"פ [3]שאסור בתרומה [4]כשר בפרה מה לטבול יום שכן [5]מותר במעשר אטו אנן לאכילה קאמרינן אנן לנגיעה דתרומה מותר בפרה ערל שמותר בנגיעה אינו דין שמותר בפרה תניא נמי הכי ערל שהזה הזאתו כשרה ומעשה היה והכשירו חכמים הזאתו מיתיבי [6]טומטום שקידש קידושו פסול מפני שהוא ספק ערל וערל פסול לקדש ואندרוגינוס שקידש קידושו כשר רבי יהודה אומר אף אندרוגינוס שקידש קדושיו פסולים מפני שספק אשה ואשה פסולה מלקדש מלקדש אמר מיהא ערל וספק ערל פסול מלקדש אמר רב יוסף האי תנא תנא דבי רבי עקיבא הוא [7]דמרבי ליה לערל כטמא דתניא [ח]ר"ע אומר [2]איש איש לרבות הערל אמר רבא הוה יתיבנא קמיה דרב יוסף וקשיא לי לא לישתמיט תנא וליתני הערל והטמא ולימא ר' עקיבא היא ולא והא קתני [ט]הערל והטמא פטורים מן הראייה התם משום דמאים ואזדו לטעמייהו דתניא [י]הכל [יא]כשרים לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאندרוגינוס מאי טעמא דרבנן דכתיב [3]ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת הנך דפסלי באסיפה פסולין בקידוש הנך דכשרין באסיפה כשרים בקידוש ורבי יהודה אמר לך א"כ נימא [יא] קרא ולקח מאי ולקחו דאפי' הנך דפסולין התם כשרים הכא אי הכי אשה נמי [3]ונתן ולא ונתנה ורבנן אי כתיב ולקח ונתן הוה אמינא שקיל חד ויהיב חד [י]כתב רחמנא ולקחו ואי כתב רחמנא ולקחו ונתנו ה"א דשקלי תרי ויהבי תרי כתב רחמנא ולקחו ונתן דאפי' שקלי תרי ויהיב חד

והזה

הכי [ג] הכא משום חומרא דפרה היא אבל לענין מגע תרומה ערל מותר: **דמאים.** לירקות בעזרה: **ואזדו לטעמייהו.** ר' יהודה ורבנן דאיפליגו לעיל באندרוגינוס: **הכל כשרים.** כל הטהורים כשרין לקדש מי חטאת אפי' אשה אבל ערל וטמא לא רבי: **ולקחו לטמא.** בתר אסיפת אפרה כתיב הך עבודה דקידוש ואין עבודה מפסקת ביניתים: **הנך דפסולים באסיפה פסולים לקידוש.** והתם (יומא דף מג.) דרשינן ואסף איש ולא קטן טהור להכשיר את האשה. וליכא למדרש איפכא איש ולא אשה טהור ואפי' קטן דאמר בפרק טרף בקלפי (שם דף מב:) כל הפרשה כולה משמע מוליא מיד משמע (ג) וע"כ סוגיא [ט]דשמעתתא הכי איתא התם: **אם כן.** דההוא אסיפה נקט לגבי מקדש לכתוב ולקח לטמא כי היכי דכתב באסיפה ואסף לשון יחיד: **אפילו הנך דפסולין התם.** כגון קטן: **דשקל חד.** אפרה ויהיב חד מים:

הטהור

מר סבר דרשינן וביום. וי"ו יתירא דמלי למכתב ביום השמיני יומל וכתיב (ויקרא יב) וביום לאיתויי מילה שלא בזמנה. ואע"ג דמשוך מהכא לא מיתרבי דהא מדרבנן הוא ובתר הכי תקון כיון דקטן שעברה זמנו מתרבי ואע"ג דשלא בזמנו הוא אי נמי תקנוה רבנן כעין דאורייתא: **ומר סבר לא דרשינן וביום.** ולא גמרינן מיניה קטן שעברה זמנו ונימול אפי' בלילה וכ"ש משוך דמדרבנן הוא: **כי הא דאמרי.** בתוספתא דאוהליות ר' אלעזר לרבי יוחנן דקטן שעברה זמנו מוביום השמיני אתרבי דאינו נימול אלא ביום: **נותר בזמנו.** ביום שנעשה נותר אין נשרף אלא ביום דכתיב (ויקרא ז) ביום השלישי: **שלא בזמנו.** שהרה שריפתו: **נשרף בעשרה לי"א לי"ב.** כדקתני בפ' ר' אליעזר במסכת שבת (דף קלו.) נולד בין השמשות נימול לתשעה בין השמשות של ע"ש נימול לעשרה חל יו"ט לאחר השבת נימול לי"א שני יו"ט של ר"ה נימול לי"ב: **ואפילו למאן דלא דריש וי"ו.** כגון ר' אלעזר ברבי שמעון דאמר לעיל שלא בזמנו נימול אפילו בלילה: **וי"ו וה"א.** כגון והנותר אינה ו"ה יתירא: **ראיתי לבן פדת.** ראיתי את בן פדת שיושב ודורש את מקראות הללו כמשה מפי הגבורה בלשון תנאים. רבי אלעזר בן פדת לאו תנא היה ואמורא היה תלמידו של רבי יוחנן והוא רבי אלעזר שמה דמיירי בכל הש"ס בגמ' ורבי אלעזר שמעתא דמשנה ובריתא הוא רבי אלעזר בן שמוע: **תנייה.** לתורת כהנים: **טבול יום אסור בתרומה.** לקמן בהאי פירקא (דף עד:) קראי דרשינן: **ומופר בהזאה.** להזות על טומאת מת כדאמר לקמן בשמעתין[ח] לימד על טבול יום שכשר בפרה: **אבל באכילה קאמרינן.** בתמיה וכי אבל באכילה דפרה אדומה קמרבינן ליה דתיפרוך תאמר בערל שאסור באכילת מעשר לפיכך אסור בפרה: **לנגיעה.** בעלמא קשרינן ליה ובנגיעה ליכא לאקשויי תאמר בערל שאסור בנגיעת מעשר דהא אפילו בנגיעת קדשים מותר והכי דרשינן ומה טבול יום שאסור בנגיעה בתרומה כדגמרי' לקמן (דף עה.) מבמיס יובא וטומא עד הערב[ט] והכא נגיעה היא דבכלי משתעי קרא וקאמר בדעי הערב שמש: **מופר בהזאה.** דפרה: **ערל שמופר בו': שקידש.** שעירב אפר במים: **אندרוגינוס.** מהול שקידש קידושו כשר שאפי' אשה כשרה לקדש לרבנן ולקמן ילפינן טעמייהו: **רבי עקיבא.** בריש פירקין (דף ט.): **איש איש מזרע אהרן וגו'.** מדרבי לערל גבי טומאים שמע מינה דכי הדדי מינהו ואפילו לנגיעה בתרומה אסור: **לא לישתמיט.** אם איתא דר' עקיבא לכל מילי ערל כטומא משוי ליה לא לישתמיט תנא בעלמא דליתני לענין מגע טומאות הערל והטמא כי הדדי וימא ר"ע היא מדלא אשכחן הכי [ג] הכא משום חומרא דפרה היא אבל לענין מגע תרומה ערל מותר: **דמאים.** לירקות בעזרה: **ואזדו לטעמייהו.** ר' יהודה ורבנן דאיפליגו לעיל באندרוגינוס: **הכל כשרים.** כל הטהורים כשרין לקדש מי חטאת אפי' אשה אבל ערל וטמא לא רבי: **ולקחו לטמא.** בתר אסיפת אפרה כתיב הך עבודה דקידוש ואין עבודה מפסקת ביניתים: **הנך דפסולים באסיפה פסולים לקידוש.** והתם (יומא דף מג.) דרשינן ואסף איש ולא קטן טהור להכשיר את האשה. וליכא למדרש איפכא איש ולא אשה טהור ואפי' קטן דאמר בפרק טרף בקלפי (שם דף מב:) כל הפרשה כולה משמע מוליא מיד משמע (ג) וע"כ סוגיא [ט]דשמעתתא הכי איתא התם: **אם כן.** דההוא אסיפה נקט לגבי מקדש לכתוב ולקח לטמא כי היכי דכתב באסיפה ואסף לשון יחיד: **אפילו הנך דפסולין התם.** כגון קטן: **דשקל חד.** אפרה ויהיב חד מים:

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ע מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ד ה:
כח ב מיי' פ"י מהלכות פרה אדומה הלכ' ו:
כט ג מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה ב טור"ד סימן שלח:
ל ד מיי' פ"ח מהלכות פרה אדומה הלכה יג:
לא ה מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ד:
לב ו מיי' פ"ו מהלכות פרה אדומה הלכה ב סמג עשין רלב:
לג ז מיי' פ"י שם הלכה ח סמג עשין רלג:

מוסף רש"י

ערל. שמנו אחיו מחמת מילה, שהזה. ממי חטאת על הטמא (נדרים ג.). איש איש, מזרע אהרן והוא גרוע מן זב, לרבות את הערל. שהוא כטמא שלא יאכל תרומה אם כהן הוא (חגיגה ד:) דבהאי קרא תרומה כתיב, דכתיב וכל השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, והיינו תרומה דסגי ליה בהערב שמש (לעיל נ.). הערל והטמא פטורים מן הראייה. אין מחייבין לעלות עולות ולשותיהן על ידי שלוח (חגיגה ד:). הכל כשרים לקדש. מי חטאת לתת אפר על המים (שבת קלו.) לתת מים על האפר בכלי חרס (יומא מג.) לערב מים חיים באפר חטאת (נדרים ג.).

מכאן שייך לעמוד הבא.

והזה השהור. האי טהור יתירא הוא דהא בטהור קאי, מכלל שהוא טמא. שיולא מכלל טומאה (יומא מג.) אי: טהור כל הזוה משמע דהא קרא יתירא הוא, דכתיב לעיל מניה ולקח אזוב וטבל במים חיים טהור, והוה ליה למכתב והזה על הטמא, לימד על טבול יום שכשר בפרה. דלאכתן טבול יום דאיקרי טהור למעשר, דכתיב וכאן במים וטהר (זבחים יז:). התרומה והבכורים. בכורים קרויין תרומה, דאמר מר (מכות יז.) ותרומת ידן אלו הבכורים, לכך הן בתרומה (חגיגה יח: וכעי"ז ב"מ נב:). חייבין עליהן מיתה. זר או כהן טמא האוכלן במזיד (ב"מ שם) זר האוכלן מזיד, דכתיב ומתו בו כי יחללוהו וסמיך ליה וכל זר לא יאכל קודש, וכל הענין מדבר בתרומה (חגיגה שם). וחומש. האוכלן שוגג דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו (שם). ואסורים לזרים. בגלוי (שם) בלא יאכל, ואצטריך למתניה משום דבעי למיתניה מה שאין כן במעשר, דאפילו איסור ליכא (ב"מ נג.). והן נכסי כהן. לקדש בהן את האשה וליקח בדמיהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה (חגיגה שם) משא"כ במעשר, שאם תשנה כר' מאיר דאמר מעשר ממון גבוה הוא והמקדש בו לא קידש (ב"מ שם). ועולין באחד ומאה. אבל בפחות אין עולין אלא כל המולין אסור לזרים (חגיגה שם) לריכין אחד

כ [לעיל סח: וש"נ], **כא** [ערכין ג., **ג**] [תוספתא דפרה פ"ד], **ד**] חגיגה ד:, **ה**] [לעיל ע. לקמן עד.], **ו**] [חגיגה ד:], **ז**] שבת קלו., יומא מג. ערכין ג. פרה פ"ה מ"ד, **ח**] [דף עג.], **ט**] [ויקרא יח], **י**] דפרשתא רש"ל פ"ח], **יא**] [וע"ע תוס' מגילה כ. ד"ה דכתיב], **יב**] [שבת כד:],

---

תורה אור השלם

1. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ:
ויקרא יב ג
2. אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע:
ויקרא כב ד
3. וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי:
במדבר יט יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"כ נימא **בהאי** קרא ולקח: (ב) רש"י ד"ה לא לישתמיט וכו' מדלא אשכחן הכי שמע מינה הכא משום: (ג) ד"ה הנך דפסולים וכו' מיד משמע וכולה סוגיא דפרשתא הכי איתא התם. ק"ב וע"ש בפרש"י דף מ"ג על אים טיהור דכתיב גבי הזאה דלריך למדרש מענין היפוך הדרשה דכתוב הקודש כדי להיות משמע מוליא מיד משמע דאל"כ לשתוק מייהי ע"ש וה"ה הכא: (ד) תוס' ד"ה שלא וכו' הא דדרשי':

מוסף רש"י (המשך)

ומאה לבטל ואין בטלין ברוב, משא"כ במעשר דבטיל ברוב ולא בעי אחד ומאה (ב"מ שם). וטעונין רחיצת ידים. לפי שהאדם עושה שלשי וידים גזרו עליהם טומאת שני לפיכך פוסלות את התרומה אם לא נטלו (חגיגה שם) ואני עושה שלישי בתרומה, מה שאין כן במעשר שאין טעון רחיצת ידים לפירות, דאמר מר הטועל ידיו לפירות הרי זה מגאי הרוח (ב"מ שם). והערב שמש. אם נטמא טומאה דאורייתא וטבל, אינו אוכל בתרומה עד שיערב שמשו (חגיגה שם). מה שאין כן במעשר. אין מיתה ואין חומש ואין אסור לזרים שהרי כל עצמו נאכל לזרים, וחומש שמוסיף בפדיונו לא איירי הכי בחומש כי האי גוונא, דאין בתרומה פדיון, ונכסי הדיוט נמי לא הוי לקנות בו עבדים וקרקעות, דלא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה, ואין טעון רחיצת ידים, שאין האדם פסול בו לעשות שלשי, ואין טעון הערב שמש, דק"ל טבל ועלה אוכל במעשר (שם).

עד כאן שייך לעמוד הבא.